

Hanketuen instrumenttikuvaus

Hanketuki suomalaisille kansalaisjärjestöille on tärkeä kansalaisyhteiskunnan kehitysyhteistyön muoto ja osa Suomen kehityspolitiikan toimeenpanoa. Järjestöjen kehitysyhteistyöhankkeet lisäävät Suomen kehitysyhteistyön monimuotoisuutta ja vaikuttavuutta asiantuntija-aloillaan ja toimintatavoillaan kehittyvissä maissa eri puolilla maailmaa. [Kansalaisyhteiskuntalinjauksen \(2017\)](#) mukaan kansalaisyhteiskuntien vahvistaminen on sekä kehityspoliittinen tavoite että keino edistää Suomen muita kehityspoliittisia tavoitteita ja YK:n kestävän kehityksen (Agenda 2030) tavoitteita. Hanketuella edistetään myös Suomen ulkopoliittisia tavoitteita, kuten ihmisoikeuspolitiikan tavoitteiden toteutumista.

Hanketuen keskeiset tavoitteet

Vahva kansalaisyhteiskunta luo pohjaa kestäväälle kehitykselle, demokratian edistämiseksi ja ihmisoikeuksien toteutumiselle. Hanketuella tuetaan kansalaisyhteiskunnan monimuotoisuutta ja moniäänisyyttä. Tuettavilla hankkeilla suomalaiset järjestöt ja niiden kumppanit vahvistavat kehittyvien maiden kansalaisyhteiskuntatoimijoiden kapasiteettia sekä tukevat kansalaisyhteiskuntien tilaa ja toimintaedellytyksiä.

Hanketuella kansalaisjärjestöt, kuten pienet ja keskisuuret järjestöt, toteuttavat hankkeita yhteistyössä paikallisten kumppaneiden kanssa. Hankkeiden tulee edistää etenkin ihmisten poliittisten, sosiaalisten ja taloudellisten oikeuksien toteutumista. Lisäksi hanketuella tavoitellaan eri toimijoiden välistä yhteistyötä, joka mahdollistaa myös suomalaisen osaamisen hyödyntämisen. Hanketukea voidaan käyttää myös erilaisissa neksus-toiminnoissa, joissa kehitysyhteistyötä toteutetaan saumattomasti ja usein samanaikaisesti humanitaarisen avun ja/tai rauhantyön kanssa.

Tuettavat hankkeet erityisesti:

- Vahvistavat kansalaisyhteiskuntaa ja sen toimijoita sekä vaikuttavat kansalaisyhteiskunnan toimintatilaan myönteisesti.
- Edistävät köyhyyden poistamista, eriarvoisuuden vähentämistä ja muita Suomen kehityspolitiikan tavoitteita.
- Edistävät vähemmistöjen ja muiden haavoittuvassa asemassa olevien, ml. vammaisten henkilöiden, oikeuksia YK:n ihmisoikeussopimukseen sisältyvien kiellettyjen syrjintäperusteiden mukaisesti huomioiden erityisesti moniperustaisen syrjinnän.
- Osoittavat vahvaa paikallista omistajuutta ja tukevat paikalliskumppanin tavoitteita sekä mahdollisuuksia ja kykyä toimia vaikuttavana osana yhteiskunnallista kehitystä.
- Tähtäävät kestäviin tuloksiin Suomen kehityspoliittisten painopisteiden mukaisesti.
- Perustuvat järjestöjen erityisosaamiseen ja kykyyn toteuttaa hankkeita tuloksellisesti.
- Aikaansaavat monipuolisesti positiivisia muutoksia, erityisesti yhteisötasolla.
- Tekevät monitoimijayhteistyötä eri sektoreiden kuten yksityisen sektorin kanssa.
- Edistävät kehitystietoisuutta ja vapaaehtoistoimintaa Suomessa ja kohdemaissa.

- Luovat luontevia yhteyksiä ja lisäävät vuorovaikutusta ja yhteistyötä maiden sekä eri toimijoiden kesken.

Hanketoiminnan ehdot ja kriteerit

Ulkoministeriö myöntää hanketukea pääsääntöisesti kahden vuoden välein järjestettävillä avoimilla hakukierroksilla. Tuettavien hankkeiden tulee noudattaa [ihmisoikeusperustaista lähestymistapaa](#) ja vastata vähintään sen ihmisoikeussensitiivistä tasoa. Vastaanottaessaan hanketukea järjestö sitoutuu noudattamaan Suomessa voimassa olevaa, kehitysyhteistyön toimeenpanoon soveltuvaa lainsäädäntöä sekä valtionavustuksen käyttämistä koskevia ehtoja (ml. eettiset säännöt) ja rajoituksia kehitysyhteistyössään. Valtionavustuksen saaja on julkisoikeudellisessa suhteessa ulkoministeriöön ja kantaa täyden vastuun myönnetyn avustuksen käytöstä, myös niiltä osin kuin se käytetään kohdemaissa. Monitoimijayhteistyössä tulee olla yksi pääasiallinen hakija. Ministeriö voi asettaa hakukierroksille temaattisia, alueellisia tai muita painotuksia kehityspolitiikan tavoitteiden mukaisesti.

Hankkeilla tulee olla suomalaisen tuensaajan lisäksi paikalliskumppani sekä yhteisesti sovitut työmuodot, vastuiden jako ja tavoitteet. Yhteistyön keskiössä on kumppanin tavoitteiden, kapasiteetin ja vaikuttamistyön tukeminen. Kumppaneina suositeltavia ovat erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien omat järjestöt. Kumppanin/kumppaneiden roolin tulee näkyä hankkeiden kaikissa vaiheissa suunnittelusta ja toteutuksesta aina kulurakenteeseen ja päätöksentekoon asti. Hankkeet voivat perustelluista syistä sisältää myös peruspalveluita. Tällöin toiminnan tulisi tähdätä niin vastuunkantajien roolin vahvistamiseen kuin laajempaan vaikuttavuuteen.

Hanketuki on harkinnanvaraista, määräaikaista erityisavustusta kehitysyhteistyöhankkeen toteutukseen. Hankkeella tarkoitetaan ajallisesti ja paikallisesti rajattua kokonaisuutta, jolle on määritelty selkeät tavoitteet. Tavoitteilla kuvataan positiivista ja kestävästä muutosta, joka hankkeella pyritään aikaansaamaan ja jonka saavuttamista hankkeessa seurataan ja arvioidaan.

Hanketukea voidaan tapauskohtaisen harkinnan perusteella myöntää kaikkiin OECD:n kehitysapukomitean määrittelemiin julkisen kehitysavun vastaanottajamaihin, mutta ulkoministeriö kannustaa järjestöjä toteuttamaan ministeriön rahoittamia hankkeita erityisesti vähiten kehittyneissä maissa (ns. LDC-maat) ja hauraimissa valtioissa. Järjestöjä kannustetaan toiminnassaan huomioimaan muu Suomen kehitysyhteistyövaroilla tuettu toiminta ja toimimaan vuorovaikutuksessa Suomen edustustojen kanssa. Ulkoministeriön lähtökohta on, että järjestöjen kehitysyhteistyötoiminnalla on kumppanimaissa selkeä suhde Suomen muuhun kehitysyhteistyöhön (mm. maaohjelmiin ja yksityisen sektorin tukeen). Järjestöjä kannustetaan myös viestimään laajasti niin kumppanimaissa kuin Suomessa kehitysyhteistyöstään ja kehityshaasteista, joihin ne haluavat työllään vastata.